

Sygn. akt II CSK 772/16

POSTANOWIENIE

Dnia 17 maja 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa Syndyka Masy Upadłości "C." Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w S.

przeciwko Z. K.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 17 maja 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 16 czerwca 2016 r., sygn. akt I ACa (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanego kwotę 3600 (trzy tysiące sześćset) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną strony powodowej Syndyka masy upadłości „C.” sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w S. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 16 czerwca 2016 r., sygn. akt I ACa [...] Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001, III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7 - 8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Tą podstawę przyjęcia skargi kasacyjnej skarżący wiązał z koniecznością ustalania terminu rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia spełnionego w wykonaniu nieważnej w części czynności prawnej, przy uwzględnieniu obiektywnie i indywidualnie określonego najwcześniejszego możliwego terminu. W związku z tym sformułował zarzut naruszenia art. 120 § 1 zd. 2 k.c. w zw. z art. 410 § 1 i 2 k.c. oraz art. 455 k.c. wskutek przyjęcia, iż rozpoczęcie biegu terminu przedawnienia roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia w wykonaniu nieważnej czynności prawnej należy utożsamiać z terminem spełniania kolejnych świadczeń na rzecz pozwanego, tj. z datami comiesięcznych przelewów odsetek i od dat ich dokonania należy liczyć trzyletni termin przedawnienia roszczenia, a nie od wezwania pozwanego przez powoda do dobrowolnego spełnienia świadczenia lub co najmniej od dnia ogłoszenia upadłości spółki, tj. od dnia kiedy uprawniony - syndyk masy upadłości - miał możliwość podjęcia skutecznych czynności procesowych w zakresie dochodzenia roszczeń należnych masie upadłości.

W wyroku z dnia 24 kwietnia 2003 r., I CKN 316/01 (OSNC 2004, nr 7 - 8, poz. 117), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że bieg przedawnienia roszczenia wynikającego z zobowiązania bezterminowego rozpoczyna się w dniu, w którym świadczenie powinno być spełnione, gdyby wierzyciel wezwał dłużnika do wykonania zobowiązania w najwcześniejszym możliwym terminie (art. 120 § 1 zd. 2 w zw. z art. 455 k.c.), niezależnie od świadomości uprawnionego co do przysługiwania mu roszczenia. W innym judykacie z dnia 10 marca 2016 r., III CSK

131/15, nie publ. podkreślił, że zdanie drugie art. 120 § 1 nie utożsamia początku biegu terminu przedawnienia z dniem podjęcia „określonej czynności przez uprawnionego”. Ustawodawca oderwał bowiem sam fakt wezwania, o którym mowa w art. 455 k.c., od określenia początku biegu terminu przedawnienia, łącząc początek biegu tego terminu z dniem, w którym wierzyciel mógł, w obiektywnie możliwym najwcześniejszym terminie, tego dokonać. Powiązanie początku biegu terminu przedawnienia z samym wezwaniem wierzyciela do jego spełnienia prowadziłoby do nieakceptowanego stanu decydowania przez wierzyciela o tym, kiedy jego roszczenie ulegnie przedawnieniu, a więc stanowiłoby obejście zakazów przewidzianych w art. 119 k.c. Natomiast ustalenie, kiedy wierzyciel mógłby najwcześniej podjąć czynność zmierzającą do spełnienia świadczenia należy dokonywać *in casu*, a więc w okolicznościach konkretnego stanu faktycznego sprawy (por. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2010 r., II CSK 126/10, nie publ.).

W związku z powyższym, nie zachodzi potrzeba wykładani przepisów wskazanych w skardze kasacyjnej jako podstawa jej przyjęcia, skoro w tej materii Sąd Najwyższy wypowiadał się już wielokrotnie.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego

orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Oczywistą zasadność skargi kasacyjnej powód upatruje w tym, iż naruszenie przepisów prawa materialnego wpłynęło na niesprawiedliwy i krzywdzący dla masy upadłości, tj. ogółu wierzycieli ją tworzących wyrok.

Analiza treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie pozwala na uznanie, iż skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w powyższym rozumieniu, tym bardziej skoro Sąd drugiej instancji nie dopuścił się kwalifikowanego naruszenia wskazanych w skardze kasacyjnej przepisów prawa materialnego.

Sąd drugiej instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku w oparciu o przedstawione okoliczności faktyczne wyjaśnił, że najwcześniej możliwym terminem domagania się przez wierzyciela zwrotu nienależnych świadczeń był moment, kiedy pozwany uzyskał korzyść (zarzut przedawnienia został uznany w zakresie świadczeń wypłacanych przed 27 maja 2012 r.), bowiem już wówczas spółka, która zawarła z pozwanym umowę, na podstawie której świadczyła, mogła zażądać zwrotu. Natomiast ogłoszenie upadłości nastąpiło 3 lipca 2013 r., a faktyczne wezwania pozwanego o zwrot nienależnego świadczenia miało miejsce jeszcze później. Subiektywne względy występujące po stronie powodowej spółki, przed ogłoszeniem jej upadłości, z powodu których nie występowała w stosunku do pozwanego o zwrot nienależnych świadczeń są prawnie irrelewantne dla oceny przyjęcia rozpoczęcia biegu przedawnienia. Ze względu na to, że przepisy regulujące instytucję przedawnienia mają charakter bezwzględnie obowiązujący, o rozpoczęciu biegu przedawnienia powinny decydować zobiektywizowane okoliczności, gdyż wymaga tego bezpieczeństwo obrotu prawnego. Natomiast w określonych stanach faktycznych skutki prawne związane z upływem terminu przedawnienia i podniesionym zarzutem przedawnienia mogą być korygowane ze względu na art. 5 k.c., na którym skarga kasacyjna nie została oparta. Jak podkreśla się w judykaturze Sądu Najwyższego, związanie podstawami skargi kasacyjnej (art. 398¹³ § 1 k.p.c.) oznacza, że jeśli skarżący w podstawie skargi nie wskazał konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego jako wadliwie zastosowanego lub niezastosowanego czy

naruszonego, nie można poddać kontroli kasacyjnej z punktu widzenia naruszenia innych przepisów niż wskazane w podstawie (por. wyroki z dnia 7 września 2016 r., IV CSK 728/15, nie publ., z dnia 12 stycznia 2017 r., I CSK 745/15, nie publ.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej - § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2015, poz. 1800, ze zm.) w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2016, poz. 1668).

aj

I.n